

اصول حسابداری ۲

مطابق با استانداردهای حسابداری ایران

تالیف:

دکتر محمد حسین ودیعی

دانشیار گروه حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد

عباس قدرت پناه

عضو هیات علمی گروه حسابداری موسسه آموزش عالی عطار

سرشناسه	: ودیعی نوقایی، محمدحسین، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: اصول حسابداری ۲ مطابق با استانداردهای حسابداری ایران / تالیف محمدحسین ودیعی، عباس قدرت پناه.
مشخصات نشر	: مشهد: دانشگاه امام رضا (ع)، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۶۰۸ ص.: جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۵۰-۵۰-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: واژه نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: حسابداری -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: شرکت ها -- حسابداری -- راهنمای آموزشی (عالی)
شناسه افزوده	: قدرت پناه، عباس، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده	: دانشگاه امام رضا(ع)
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ف ۲ و ۴/۵۶۵۵ HF
رده ی دیویی	: ۶۵۷/۰۷۶
شمار کتابخانه ای	: ۳۹۳۰۷۰۵

نام کتاب: اصول حسابداری ۲

مؤلف: محمد حسین ودیعی - عباس قدرت پناه

ویراستار علمی: محمدرضا شوروری

ناشر: دانشگاه امام رضا (ع) مشهد، صندوق پستی ۵۵۳-۹۱۲۲۱

تیراژ: ۱۰۰۰

قطع: وزیری

تاریخ انتشار: چاپ اول ۱۳۹۴

صفحات: ۶۰۸

حروف چینی و صفحه آرایی: مرکز انتشارات کتب و نشریات علمی دانشگاه بین المللی امام رضا (ع)

طراح جلد: اسفندیار محرابی

امور فنی چاپ: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۵۰-۵۰-۱

قیمت: ۲۷۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

مرکز انتشارات کتب و نشریات علمی دانشگاه بین المللی امام رضا (ع): ۳۸۰۴۱-۰۵۱

مرکز توزیع و پخش انتشارات دانشگاه امام رضا(ع) - (شرکت به نشر)

دفتر مرکزی: ص:پ ۹۱۳۷۵/۴۹۶۹، تلفن دفتر بازرگانی مشهد: ۳۸۵۱۴۸۴۰، توزیع: ۳۸۵۱۱۱۷۰، ۳۸۵۱۱۱۳۶-۷

تلفن دفتر تهران: ۸۸۹۵۱۷۳۹-۸۸۹۶۰۶۲۰، گرگان: ۳۲۲۶۶۰۶۱-۰۱۷، تربت حیدریه: ۵۲۲۴۰۵۷۰-۰۵۱، اصفهان: ۳۲۳۱۶۰۴۰-۰۳۱

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۵
فصل اول: معرفی اصول حسابداری یک.....	۱۹
۱-۱ مقدمه.....	۲۰
۲-۱ چرخه حسابداری.....	۲۰
۳-۱ مثال جامع.....	۲۴
فصل دوم: کلیات شرکت‌ها، تشکیل شرکت‌های تضامنی و تقسیم سود.....	۵۵
۱-۲ مقدمه.....	۵۶
۲-۲ شرکت‌های تجاری.....	۵۶
۳-۲ طبقه‌بندی شرکت‌ها بر اساس قانون تجارت.....	۵۷
۴-۲ مفهوم شرکت تضامنی.....	۶۰
۵-۲ ویژگی‌های شرکت تضامنی.....	۶۲
۶-۲ چگونگی ثبت شرکت تضامنی.....	۶۴
۷-۲ حسابداری شرکت‌های تضامنی.....	۶۵
۸-۲ تقسیم سود در شرکت‌های تضامنی.....	۷۴
خلاصه فصل.....	۸۲
واژه‌های کلیدی فصل.....	۸۳
خودآزمایی فصل.....	۸۴
تمرینات و مسائل فصل.....	۹۱

۹۹	فصل سوم: تغییر مالکیت و انحلال شرکت‌های تضامنی
۱۰۰	۱-۳ مقدمه
۱۰۰	۲-۳ ورود شریک جدید
۱۱۳	۳-۳ خروج یا فوت شریک در شرکت تضامنی
۱۲۲	۴-۳ فوت یک شریک
۱۲۳	۴-۳ انحلال
۱۲۴	۵-۳ تصف
۱۴۳	۶-۳ ورشکستگی شرکت‌های تضامنی
۱۴۴	خلاصه فصل
۱۴۶	واژه‌های کلیدی فصل
۱۴۸	خودآزمایی فصل
۱۵۷	تمرینات و مسائل فصل
۱۷۳	فصل چهارم: ساختار قانونی و تشکیل شرکت‌های سهامی
۱۷۴	۱-۴ مقدمه
۱۷۴	۲-۴ تعریف شرکت سهامی
۱۷۴	۳-۴ انواع شرکت‌های سهامی
۱۷۹	۴-۴ اظهارنامه
۱۷۹	۵-۴ اساس‌نامه
۱۸۲	۶-۴ وجوه افتراق شرکت سهامی عام و خاص
۱۸۳	۷-۴ مزایای شرکت سهامی
۱۸۵	۸-۴ معایب شرکت‌های سهامی
۱۸۶	۹-۴ ارکان شرکت‌های سهامی
۱۹۳	۱۰-۴ سهام

۱۹۹	۱۱-۴ حسابداری تشکیل شرکت سهامی
۲۱۸	۱۲-۴ سوابق سهامداران در شرکت سهامی
۲۱۸	۱۳-۴ دفتر معین سهامداران
۲۱۸	۱۴-۴ سرمایه اهدایی
۲۱۹	۱۵-۴ سهام ممتاز و سهام عادی
۲۲۰	۱۶-۴ ویژگی های سهام ممتاز
۲۲۸	خلاصه فصل
۲۳۰	واژه های کلیدی فصل
۲۳۱	پیوست ۱- اعلامیه پذیرد نویسه شرکت سهامی عام بیمه کار آفرین
۲۳۴	پیوست ۲- اظهارنامه ثبت شرکت سهامی عام بیمه کار آفرین
۲۳۷	خودآزمایی فصل
۲۴۱	تمرینات و مسائل فصل
۲۴۷	فصل پنجم: حقوق صاحبان سهام و تغییرات سرمایه در شرکت های سهامی
۲۴۸	۱-۵ مقدمه
۲۴۸	۲-۵ سود انباشته
۲۵۰	۳-۵ حقوق صاحبان سهام در ترازنامه
۲۵۱	۴-۵ اندوخته ها و محدودیت های سود انباشته
۲۵۵	۵-۵ ارزش دفتری هر سهم عادی
۲۵۸	۶-۵ سود هر سهم
۲۶۱	۷-۵ سود تقسیمی هر سهم
۲۶۸	۸-۵ تجزیه سهام
۲۶۹	۹-۵ تفاوت تجزیه سهام و سود سهمی زیاد
۲۷۰	۱۰-۵ سهام خزانه

۲۷۳	۱۱-۵ تغییرات سرمایه در شرکت‌های سهامی
۲۸۲	خلاصه فصل
۲۸۴	واژه‌های کلیدی فصل
۲۸۵	خودآزمایی فصل
۲۹۱	تمرینات و مسائل فصل
۳۰۱	فصل ششم صورت‌های مالی شرکت‌های سهامی و شرکت‌های تعاونی
۳۰۲	۱-۶ مقدمه
۳۰۴	۲-۶ گزارشگری اطلاعات مالی در شرکت‌های تولیدی
۳۰۵	۳-۶ موجودی‌های جاری در شرکت‌های تولیدی
۳۰۶	۴-۶ روش‌های ثبت حساب‌های موجودی‌های کالا در شرکت‌های تولیدی
۳۰۷	۵-۶ حساب کالای ساخته شده طی دوره
۳۱۴	۶-۶ حساب خلاصه سود و زیان
۳۲۰	۷-۶ صورت (گزارش) سود و زیان
۳۲۵	۸-۶ تغییر در برآوردهای حسابداری و تعدیلات سنوات
۳۲۸	۹-۶ گردش حساب سود (زیان) انباشته
۳۲۹	۱۰-۶ صورت سود و زیان جامع
۳۳۲	۱۱-۶ مالیات بر درآمد در صورت‌های مالی شرکت سهامی
۳۳۴	۱۲-۶ ترازنامه
۳۳۷	۱۳-۶ صورت جریان وجوه نقد
۳۴۱	۱۴-۶ یادداشت‌های توضیحی
۳۴۱	۱۵-۶ صورت‌های مالی نمونه
۳۴۴	۱۶-۶ روش دائمی نگهداری موجودی‌ها
۳۴۵	۱۷-۶ شرکت‌های تعاونی

۳۴۸	 خلاصه فصل
۳۵۱	 واژه‌های کلیدی فصل
۳۵۲	 خودآزمایی فصل
۳۵۶	 تمرینات و مسائل فصل
۳۶۵	 فصل هفتم: تأمین مالی بلند مدت در شرکت‌های سهامی
۳۶۶	 ۱-۷ تامین مالی از طریق صدور اوراق قرضه (یا اوراق مشارکت)
۳۶۶	 ۲-۷ سود تضمین شده اوراق قرضه
۳۶۷	 ۳-۷ تفاوت اوراق قرضه با بدهی
۳۶۷	 ۴-۷ انواع اوراق قرضه
۳۷۰	 ۵-۷ اهداف انتشار اوراق قرضه
۳۷۰	 ۶-۷ مندرجات ورقه قرضه
۳۷۱	 ۷-۷ ارزش مبادله‌ای اوراق قرضه
۳۷۱	 ۸-۷ اوراق مشارکت
۳۷۴	 ۹-۷ حسابداری اوراق قرضه
۳۸۳	 ۱۰-۷ تعیین ارزش اوراق قرضه (مفهوم ارزش فعلی)
۳۸۸	 ۱۱-۷ محاسبه ارزش دفتری اوراق قرضه و نحوه نمایش اوراق قرضه در ترازنامه
۳۸۹	 ۱۲-۷ هزینه‌های صدور اوراق قرضه
۳۹۱	 ۱۳-۷ استهلاک صرف و کسر اوراق قرضه
۳۹۸	 ۱۴-۷ بازخرید اوراق قرضه قبل از سررسید
۳۹۹	 خلاصه فصل
۴۰۱	 واژه‌های کلیدی فصل
۴۰۲	 خودآزمایی فصل
۴۰۵	 تمرینات و مسائل فصل

فصل هشتم: سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت در شرکت‌های سهامی.....	۴۱۳
۸-۱ مفهوم سرمایه‌گذاری.....	۴۱۴
۸-۲ طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها.....	۴۱۴
۸-۳ ارزشیابی سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت بر مبنای ارزش بازار.....	۴۲۱
خلاصه فصل.....	۴۲۷
واژه‌های کلیدی فصل.....	۴۲۸
خودآزمایی فصل.....	۴۲۹
تمرینات و مسائل فصل.....	۴۳۲
فصل نهم: تغییر ساختار حقوقی و انحلال شرکت‌های سهامی.....	۴۴۱
۹-۱ تبدیل شرکت تضامنی به سهامی.....	۴۴۲
۹-۲ انحلال شرکت‌های سهامی.....	۴۴۷
خلاصه فصل.....	۴۵۸
واژه‌های کلیدی فصل.....	۴۶۰
خودآزمایی فصل.....	۴۶۱
تمرینات و مسائل فصل.....	۴۶۳
فصل دهم: حسابداری وجوه نقد.....	۴۷۱
۱۰-۱ مقدمه.....	۴۷۲
۱۰-۲ گزارش وجه نقد در ترازنامه.....	۴۷۲
۱۰-۳ مسئولیت مدیران در ارتباط با وجوه نقد.....	۴۷۳
۱۰-۴ الزامات اساسی کنترل داخلی وجه نقد.....	۴۷۴
۱۰-۵ حساب بانکی.....	۴۸۰
۱۰-۶ صورتحساب بانک.....	۴۸۱
۱۰-۷ مغایرت‌گیری حساب بانکی.....	۴۸۲

۴۸۴	۸-۱۰ مراحل تهیه صورت مغایرت بانکی
۴۸۸	۹-۱۰ ثبت‌های اصلاحی پس از تجزیه و تحلیل اقلام باز
۴۹۰	۱۰-۱۰ چگونگی برخورد با چک‌های معوق چند ماهه
۴۹۰	۱۱-۱۰ تهیه صورت مغایرت بانکی با استفاده از نرم‌افزارهای رایانه‌ای
۴۹۶	۱۲-۱۰ تنخواه گردان
۵۰۲	۱۳-۱۰ مثال جامع فصل
۵۰۷	خلاصه فصل
۵۱۰	واژه‌های کلیدی فصا
۵۱۱	خودآزمایی فصل
۵۱۵	تمرینات و مسائل فصل
۵۲۳	فصل یازدهم: سیستم‌های حسابداری، حق و دستمزد
۵۲۴	۱-۱۱ مقدمه
۵۲۴	۲-۱۱ عملکرد یک سیستم حسابداری
۵۲۵	۳-۱۱ کنترل داخلی
۵۲۵	۴-۱۱ کنترل‌های اداری و کنترل‌های حسابداری
۵۲۶	۵-۱۱ تفکیک دفترداری و نگهداری
۵۲۷	۶-۱۱ حسابرسی داخلی
۵۲۷	۷-۱۱ توسعه یک سیستم حسابداری
۵۲۸	۸-۱۱ سیستم‌های حسابداری دستی
۵۲۸	۹-۱۱ حساب‌های کنترل و دفاتر معین
۵۳۱	۱۰-۱۱ سیستم‌های حسابداری رایانه‌ای
۵۳۱	۱۱-۱۱ معرفی سیستم حقوق و دستمزد
۵۳۲	۱۲-۱۱ اهمیت کنترل داخلی در سیستم حقوق و دستمزد

۵۳۶	۱۳-۱۱ روابط کارفرما و کارمند
۵۳۷	۱۴-۱۱ حسابداری هزینه حقوق و دستمزد
۵۴۵	۱۵-۱۱ بدهی کارفرما به سازمان‌ها بابت کسورات
۵۴۵	۱۶-۱۱ مدارک و فرآیندهای سیستم حقوق و دستمزد
۵۴۶	۱۷-۱۱ استفاده از اکسل برای تهیه لیست حقوق و دستمزد
۵۴۷	۱۸-۱۱ ثبت حسابداری هزینه حقوق و دستمزد در دفاتر
۵۴۷	۱۹-۱۱ هزینه سهم کارفرما
۵۵۱	خلاصه فصل
۵۵۳	واژه‌های کلیدی فصل
۵۵۴	خودآزمایی فصل
۵۵۸	تمرینات و مسائل فصل
۵۶۳	فصل دوازدهم: اصول و مفاهیم حسابداری
۵۶۴	۱-۱۲ مقدمه
۵۶۵	۲-۱۲ چارچوب نظری
۵۸۴	خلاصه فصل
۵۸۵	واژه‌های کلیدی فصل
۵۸۶	خودآزمایی فصل
۵۸۷	تمرین‌ها و مسائل فصل
۵۹۰	پویوست
۵۹۰	پاسخ‌نامه خودآزمایی‌ها
۵۹۱	جدول ارزش فعلی اقساط مساوی یک ریالی
۵۹۴	جدول ارزش فعلی یک ریال
۵۹۷	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۶۰۷	منابع و مآخذ

پیشگفتار

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

حمد و سپاس بی حد و یکرانه بخانه خالق هستی را که به این بندگان ناچیز توان داد تا در راه کسب علم و دانش و نیل آن کام داریم. زبان ما قاصر است که شکر این همه نعمت و عنایت حضرت دوست را بجای آوریم از این رو برای عذر تقصیر به سخن شیخ اجل سعدی شیراز متوسل می شویم که چه زیبا سروده است:

از دست و زبان که بر آید
کز عهده شکرش بدر آید؟
بنده همان به که ز تقصیر خویش
عذر به درگاه خدای آورد
ور نه سزاوار خداوندیش
بسیار تواند که بجای آورد

و اما بعد فعالیت های اقتصادی گسترده نیازمند منابع مالی فراوان است که تأمین آن از طرف یک فرد امکان پذیر نیست. از این رو امروزه بشر برای تأمین مالی پروژه های بزرگ از طریق مشارکت گروهی و همگانی اقدام نموده و واحدهای اقتصادی در قالب شرکت های حقوقی مختلف تشکیل می گردد. ایجاد صنایع و شکل گیری واحدهای اقتصادی عظیم و شرکت های بزرگ نیازمند سامانه تولید و انتقال اطلاعات به ویژه اطلاعات مالی است، به این جهت امروزه مشخصه اقتصاد کشورهای پیشرفته شرکت های بزرگی است که سرمایه خود را از صدها هزار سهامدار گردآوری کرده اند. این شرکت ها منابع مالی و اقتصادی را در سراسر یک کشور و حتی در سطح بین المللی تأمین می کنند.

امروزه بر همگان روشن است که، ارایه اطلاعات حسابداری و گزارشگری مالی به افراد جامعه کمک می کند تا منابع اقتصادی خود را به کارآمدترین شکل تخصیص دهند و با توجه به

محدودیت‌ها، این منابع به تولید کالا و خدماتی تخصیص خواهند یافت که بیش‌ترین تقاضا برای آن وجود دارد. از سوی دیگر حسابداری و گزارش‌گری نامناسب منجر به مخفی ماندن اتلاف منابع، سوء تدبیرها، ریخت و پاشها و کمبودها شده و مانع تخصیص بهینه منابع اقتصادی خواهد گردید. از این رو در نظام‌های اقتصادی امروزه، ثبت، انتقال و گزارش اطلاعات مالی و اقتصادی صحیح و اثربخش به مراکز تصمیم‌گیری دارای اهمیتی شگرف است.

مالکین و سهامداران شرکت‌ها که پس‌انداز و اندوخته سالیان‌دراز خود را در اختیار مدیران قرار می‌دهند، برای آگاهی از نتایج عملیات شرکت و اطمینان از درستی عمل و کارایی مدیران و گردانندگان امور این شرکت‌ها از اطلاعات سیستم حسابداری، صورت‌های مالی و گزارش‌های عملکرد-هفت‌مدیره، استفاده می‌کنند. اصول حسابداری ۲ به مباحثی در حوزه حسابداری شرکت‌ها و تسمه‌های دیگری از حسابداری مالی می‌پردازد. این کتاب که بر اساس سرفصل‌های مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی برای مقطع کارشناسی رشته حسابداری و گرایش‌های مختلف مدیریت تدوین شده است - اصل - بدین سال تدریس مولفین در دانشگاه‌های مختلف کشور بوده و با توجه به جدیدترین متون و استانداردهای حسابداری ایران تدوین شده است.

در این کتاب پس از مرور مطالب اصول حسابداری ۱ در فصل اول، در فصل دوم و سوم مطالبی در باره حسابداری تشکیل شرکت، سود، تغییر مالکین و سرمایه شرکت‌ها انحلال و تصفیه آنی و نحوه انجام ثبت‌های حسابداری و گزارش‌گری مالی شرکت‌های تضامنی مطرح، در فصل چهارم ساختار قانونی و حسابداری تشکیل شرکت‌های سهامی و، در فصل پنجم و ششم مطالبی در باره تغییرات سرمایه و تهیه صورت‌های مالی شرکت‌های سهامی و تعاونی، در فصل هفتم و هشتم رویدادهای مربوط به تامین مالی و سرمایه‌گذاری، و، در فصل نهم و دهم انحلال و تغییر شخصیت شرکت‌ها بررسی گردیده و در فصل نهم حسابداری وجوه نقد، در فصل یازدهم سیستم‌های حسابداری و نهایتاً در فصل دوازدهم اصول و مفروضات حسابداری مورد بررسی قرار گرفته است. در این کتاب سعی شده است که با استفاده از مثال‌های متعدد به ثبت و گزارش‌گری رویدادهای مالی مختلف شرکت‌ها و مباحثی از حسابداری مالی پرداخته شود. به منظور یادآوری مطالب مهم، در پایان هر فصل خلاصه‌ای از مطالب فصل و تعاریف واژه‌های کلیدی آورده شده است تا دانشجویان بتوانند در فرصتی کوتاه مطالب را مرور نمایند.

در تایپ و بازخوانی بعضی از فصول کتاب آقای محمد رضا رجبزاده همکاری داشته‌اند که بدین وسیله از ایشان تشکر می‌نمایم. همچنین از جناب آقای دکتر صیامی مدیریت محترم انتشارات کتب و نشریات علمی دانشگاه امام رضا (ع) و همکاران ایشان که امور فنی چاپ و نشر کتاب را بر عهده داشته‌اند تشکر می‌نمایم.

بدون تردید این کتاب همانند هر نوشتار دیگری عاری از نقص و اشتباه نبوده و از این رو صمیمانه از کلیه اساتید، دانشجویان و دانش پژوهان عزیز تقاضا داریم هر گونه نقص و کمبود را به این جانیان منعکس. آیند تا انشاء... در چاپ‌های بعدی رفع گردیده و در اصلاح و پربار تر کردن کتاب از آن استفاده شود.

توفیق از اوست

محمد حسین ودیعی

عباس قدرت پناه

تابستان ۱۳۹۴